

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Jõustumise kp:
Avaldamismärge:

Vabariigi Valitsus
korraldus
algtekst
24.11.2020
RT III, 23.11.2020, 1

Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korralduse nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“ muutmine

Vastu võetud 23.11.2020 nr 417

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 28 lõike 2 sissejuhatava lauseosa ja lõike 6 alusel ning arvestades sama paragrahvi lõike 2 punkti 2, lõike 5 punkti 3 ja lõiget 8:

1. Muuta Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korraldust nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“ järgmiselt:

1) sõnastada korralduse pealkiri järgmiselt:

„COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“;

2) sõnastada korralduse preambul järgmiselt:

„Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 28 lõike 2 sissejuhatava lauseosa ja lõike 6 alusel ning arvestades sama paragrahvi lõike 2 punkti 2, lõike 5 punkti 3 ja lõiget 8 kehtestada järgmised piirangud.“;

3) asendada punktis 7 tekstiosa „15 ja 19“ tekstiosaga „11, 15, 17–19“;

4) täiendada korraldust punktidega 8¹ ja 8² järgmises sõnastuses:

„8¹. Avalikus siseruumis võivad koos viibida ja liikuda kuni kaks isikut, hoides teistega vähemalt kahemeetrist vahemaad. Piirang ei kehti koos liikuva või viibiva perekonna kohta või juhul, kui nimetatud tingimusi ei ole mõistlikult võimalik tagada, või punkti 9¹ alapunktis 1 ja punkti 10 alapunktis 1 ettenähtud juhtudel. Avalik siseruum käesoleva korralduse mõttes on ruum, mis on antud määratlemata isikute ringile kasutamiseks või on määratlemata isikute ringi kasutuses või milles võib viibida määratlemata isikute ring, sealhulgas on avalikuks siseruumiks ühissõiduk.

8². Avalikes siseruumides viibijad peavad kandma kaitsemaski või katma suu ja nina (edaspidi *mask*). Nimetatud kohustus ei laiene alla 12-aastastele lastele või juhul, kui maski kandmine ei ole tervislikel põhjustel, töö või tegevuse iseloomu tõttu või muid olulisi põhjuseid arvestades võimalik.“;

5) täiendada punkti 9 alapunktiga 1¹ järgmises sõnastuses:

„1¹) siseruumides kantakse maski. Nimetatud kohustus ei laiene alla 12-aastastele lastele või juhul, kui maski kandmine ei ole tervislikel põhjustel, töö või tegevuse iseloomu tõttu või muid olulisi põhjuseid arvestades võimalik.“;

6) täiendada punkti 9¹ alapunktiga 1¹ järgmises sõnastuses:

„1¹) siseruumides kantakse maski. Nimetatud kohustus ei laiene alla 12-aastastele lastele või juhul, kui maski kandmine ei ole tervislikel põhjustel, töö või tegevuse iseloomu tõttu või muid olulisi põhjuseid arvestades võimalik.“;

7) täiendada punkti 10 alapunktiga 1¹ järgmises sõnastuses:

„1¹) siseruumides kantakse maski. Nimetatud kohustus ei laiene alla 12-aastastele lastele või juhul, kui maski kandmine ei ole tervislikel põhjustel, töö või tegevuse iseloomu tõttu või muid olulisi põhjuseid arvestades võimalik.“;

8) sõnastada punkti 10 alapunkt 2 järgmiselt:

„2) teenuse osutaja tagab teenuse osutamise koha kuni 50% täituvuse ja klientide arvu kuni 250 inimest.“;

9) sõnastada punkti 10 viimane lause järgmiselt:

„Alapunktis 1 nimetatud tingimusi ja alapunktis 2 esitatud klientide arvu piirmäära ei kohaldata laste mängutubades.“;

10)sõnastada punkt 11 järgmiselt:

„**11.**Isikud võivad viibida siseruumides toimuvatel avalikel koosolekutel, avalikel üritustel, sealhulgas konverentsidel, teatrietendustel, kontsertidel ja kinoseanssidel, avalikel jumalateenistustel ja teistel avalikel usulistel talitustel, kus on isikutele ettenähtud alal tagatud statsionaarne istekoht, tingimusel, et:

- 1) on tagatud külastajate arv kuni 400 inimest;
- 2) Harju ja Ida-Viru maakonnas tagab ürituse korraldaja siseruumides kuni 50% täituvuse;
- 3) väljaspool statsionaarsete istekohtade ala võivad koos viibida ja liikuda kuni kaks isikut, hoides teistega vähemalt kahemeetrist vahemaad, välja arvatud koos liikuvad või viibivad perekonnad või juhul, kui nimetatud tingimusi ei ole mõistlikult võimalik tagada;
- 4) siseruumides kantakse maski. Nimetatud kohustus ei laiene alla 12-aastastele lastele või juhul, kui maski kandmine ei ole tervislikel põhjustel, töö või tegevuse iseloomu tõttu või muid olulisi põhjuseid arvestades võimalik;
- 5) ürituse korraldaja tagab desinfitseerimisvahendite olemasolu;
- 6) ürituse korraldaja tagab desinfitseerimisnõuete täitmise Terviseameti juhiste kohaselt.“;

11)sõnastada punkti 13 alapunktid järgmiselt:

„1) siseruumis võivad koos viibida ja liikuda kuni kaks isikut, hoides teistega vähemalt kahemeetrist vahemaad, välja arvatud koos liikuvad või viibivad perekonnad või juhul, kui nimetatud tingimusi ei ole mõistlikult võimalik tagada;

- 2) koosoleku korraldaja tagab siseruumides kuni 50% täituvuse ja osalejate arvu kuni 250 inimest;
- 3) koosoleku korraldaja tagab õues osalejate arvu kuni 500 inimest;
- 4) siseruumides kantakse maski. Nimetatud kohustus ei laiene alla 12-aastastele lastele või juhul, kui maski kandmine ei ole tervislikel põhjustel, töö või tegevuse iseloomu tõttu või muid olulisi põhjuseid arvestades võimalik;
- 5) koosoleku korraldaja tagab desinfitseerimisvahendite olemasolu;
- 6) koosoleku korraldaja tagab desinfitseerimisnõuete täitmise Terviseameti juhiste kohaselt.“;

12)sõnastada punkti 14 alapunkt 1 järgmiselt:

„1) siseruumis võivad koos viibida ja liikuda kuni kaks isikut, hoides teistega vähemalt kahemeetrist vahemaad, välja arvatud koos liikuvad või viibivad perekonnad või juhul, kui nimetatud tingimusi ei ole mõistlikult võimalik tagada.“;

13)sõnastada punkti 15 alapunktid järgmiselt:

„1) siseruumides võivad koos viibida ja liikuda kuni kaks isikut, hoides teistega vähemalt kahemeetrist vahemaad, välja arvatud koos liikuvad või viibivad perekonnad või juhul, kui nimetatud tingimusi ei ole mõistlikult võimalik tagada;

- 2) ürituse korraldaja tagab siseruumides kuni 50% täituvuse ja osalejate arvu kuni 250 inimest;
- 3) ürituse korraldaja tagab õues osalejate arvu kuni 500 inimest;
- 4) siseruumides kantakse maski. Nimetatud kohustus ei laiene alla 12-aastastele lastele või juhul, kui maski kandmine ei ole tervislikel põhjustel, töö või tegevuse iseloomu tõttu või muid olulisi põhjuseid arvestades võimalik;
- 5) ürituse korraldaja tagab desinfitseerimisvahendite olemasolu;
- 6) ürituse korraldaja tagab desinfitseerimisnõuete täitmise Terviseameti juhiste kohaselt.“;

14)sõnastada punkt 16 järgmiselt:

„**16.**Avalikud jumalateenistused ja teised avalikud usulised talitused on lubatud ainult siis, kui on täidetud järgmised tingimused:

- 1) siseruumides võivad koos viibida ja liikuda kuni kaks isikut, hoides teistega vähemalt kahemeetrist vahemaad, välja arvatud koos liikuvad või viibivad perekonnad või juhul, kui nimetatud tingimusi ei ole mõistlikult võimalik tagada;
- 2) ürituse korraldaja tagab siseruumi kuni 50% täituvuse ja osalejate arvu kuni 250 inimest;
- 3) siseruumides kantakse maski. Nimetatud kohustus ei laiene alla 12-aastastele lastele või juhul, kui maski kandmine ei ole tervislikel põhjustel, töö või tegevuse iseloomu tõttu või muid olulisi põhjuseid arvestades võimalik;
- 4) tagatud on desinfitseerimisvahendite olemasolu;
- 5) tagatud on desinfitseerimisnõuete täitmise Terviseameti juhiste kohaselt.“;

15)sõnastada punkti 18 alapunktid järgmiselt:

„1) korraldaja tagab inimeste hajutamise;

2) avalikes siseruumides toimuvatel spordi- või liikumisüritustel võivad koos viibida ja liikuda kuni kaks pealtvaatajat, hoides teistega vähemalt kahemeetrist vahemaad, välja arvatud koos liikuvad või viibivad perekonnad või juhul, kui nimetatud tingimusi ei ole mõistlikult võimalik tagada;

3) korraldaja tagab kuni 50% täituvuse ja spordi- või liikumisüritusel osalejate arvu kuni 250 inimest;

4) pealtvaatajad kannavad siseruumides maski. Nimetatud kohustus ei laiene alla 12-aastastele lastele või juhul, kui maski kandmine ei ole tervislikel põhjustel, töö või tegevuse iseloomu tõttu või muid olulisi põhjuseid arvestades võimalik;

5) Harju ja Ida-Viru maakonnas on tagatud osalejate arv rühmas kuni 10 inimest ning tagatud peab olema, et kokku ei puututa teiste rühmadega;

6) korraldaja tagab desinfitseerimisvahendite olemasolu;

7) korraldaja tagab desinfitseerimisnõuete täitmise Terviseameti juhiste kohaselt.

Punktis nimetatud tingimusi ei kohaldata alus-, põhi- ja keskhariduse õppekavajärgsele tegevusele. Alapunktid 3 ja 5 ei kohaldu spordialaliidu võistlussüsteemis toimuvale professionaalsele ja poolprofessionaalsele sporditegevusele, sealhulgas noortesporti korraldajatele ja võistkondadele, kes osalevad spordialaliidu korraldatavatel Eesti tiitlivõistlustel.“;

16)sõnastada punkti 19 alapunktid järgmiselt:

- „1) ürituse korraldaja tagab inimeste hajutamise;
- 2) ürituse korraldaja tagab siseruumi kuni 50% täitvuse ja osalejate arvu kuni 250 inimest;
- 3) ürituse korraldaja tagab õues osalejate arvu kuni 500 inimest;
- 4) pealtvaatajad kannavad siseruumides maski. Nimetatud kohustus ei laiene alla 12-aastastele lastele või juhul, kui maski kandmine ei ole tervislikel põhjustel, töö või tegevuse iseloomu tõttu või muid olulisi põhjuseid arvestades võimalik;
- 5) avalikes siseruumides toimuvatel võistlustel võivad koos viibida ja liikuda kuni kaks pealtvaatajat, hoides teistega vähemalt kahemeetrist vahemaad, välja arvatud koos liikuvad või viibivad perekonnad või juhul, kui nimetatud tingimusi ei ole mõistlikult võimalik tagada;
- 6) ürituse korraldaja tagab desinfitseerimisvahendite olemasolu;
- 7) ürituse korraldaja tagab desinfitseerimisnõuete täitmise Terviseameti juhiste kohaselt.“;

17)sõnastada punkti 20 alapunkt 1 järgmiselt:

- „1) koos viibida ja liikuda võivad kuni kaks isikut, hoides teistega vähemalt kahemeetrist vahemaad, välja arvatud koos liikuvad või viibivad perekonnad või juhul, kui nimetatud tingimusi ei ole mõistlikult võimalik tagada.“;

18)täiendada punkti 20 alapunktiga 1¹ järgmises sõnastuses:

- „1¹) siseruumides kantakse maski. Nimetatud kohustus ei laiene alla 12-aastastele lastele või juhul, kui maski kandmine ei ole tervislikel põhjustel, töö või tegevuse iseloomu tõttu või muid olulisi põhjuseid arvestades võimalik.“;

19)täiendada korraldust punktiga 20² järgmises sõnastuses:

„20². Harju ja Ida-Viru maakonnas siseruumides toimuv huvitegevus ja huviharidus ning täiendkoolitus ja täiendõpe on lubatud ainult siis, kui on täidetud järgmised tingimused:

- 1) on tagatud osalejate arv rühmas kuni 10 inimest ning tagatud peab olema, et kokku ei puututa teiste rühmadega;
- 2) siseruumides kantakse maski. Nimetatud kohustus ei laiene alla 12-aastastele lastele või juhul, kui maski kandmine ei ole tervislikel põhjustel, töö või tegevuse iseloomu tõttu või muid olulisi põhjuseid arvestades võimalik;
- 3) ühiskasutatavad esemed desinfitseeritakse pärast igakordset kasutamist;
- 4) teenuse osutaja tagab desinfitseerimisvahendite olemasolu ja desinfitseerimisnõuete täitmise Terviseameti juhiste kohaselt.

Punktis nimetatud tingimusi ei kohaldata riigi sõjalise kaitsega ega siseturvalisusega seotud tegevustele.“.

2. Korraldus jõustub 24. novembril 2020. a. Korralduse punkti 1 alapunktis 10 sõnastatud punkti 11 alapunktid 1 ja 2 jõustuvad 28. novembril 2020. a.

3. Korraldus avaldada Riigi Teatajas ja veebilehel kriis.ee.

Korraldusega kehtestatakse inimeste elu ja tervise ning ülekaaluka avaliku huvi kaitseks, sealhulgas riigi toimepidevuse kaitseks vältimatult vajalikud COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 leviku tõkestamise meetmed ja piirangud.

Eesti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi *põhiseadus*) § 28 lõige 1 sätestab igaühe õiguse tervise kaitsele. Praegusel juhul on põhiõiguse kaitsealas erinevad väärtused. Esiteks inimeste õigus nende tervise kaitsele seeläbi, et riik teeb kõik võimaliku, et takistada viiruse levikut. Samuti üldine avalik huvi viiruse leviku ja inimeste massilise haigestumise vältimiseks ning tervishoiusüsteemi ülekoormuse vältimiseks. Olukorras, kus teiste inimestega kokkupuutel on suur oht viiruse levikuks, lasub riigil kohustus viia nakkusoht miinimumini, sealhulgas võib selle eesmärgi saavutamiseks piirata sobival viisil isikute kokkupuutumise võimalusi. Arvestada tuleb ka seda, et nakatunute ja surmajuhtumite arv on kogu maailmas endiselt tõusutrendis, sealhulgas Eestis. Kriitiliste juhtumite arv võib osutada ohuks tervele tervishoiusüsteemile ja seda väga lühikese aja jooksul.

Põhiseadus näeb ette õigused ja vabadused, mille tagamine on samuti riigi kohustus. Põhiseaduses nimetatud õigusi ja vabadusi on riigil lubatud piirata arvestades õiguse ja vabaduse olemust ning põhiseaduse enda tingimusi. Näiteks on § 34 kohaselt igaühel, kes viibib seaduslikult Eestis, õigus vabalt liikuda ja elukohta valida. Õigust vabalt liikuda on lubatud seaduses sätestatud juhtudel ja korras piirata muu hulgas teiste inimeste õiguste ja vabaduste kaitseks ja nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Põhiseaduse § 19 näeb ette õiguse vabale eneseteostusele, § 31 ettevõtlusvabaduse, § 37 õiguse haridusele jne. COVID-19 haigust põhjustava viiruse leviku tõkestamiseks on õigustatud kohaldada teatud piiranguid. Õigusi ja vabadusi piirates tuleb

leida õiglane tasakaal piirangu eesmärgi ning piirangu ulatuse ja mõju vahel. Viiruse tõkestamiseks vajalikke proportsionaalseid piiranguid õigustavad eelnimetatud kaalukad eesmärgid.

Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse (edaspidi *NETS*) § 28 lõigete 2, 5 ja 6 alusel ning arvestades lõiget 8 võib Vabariigi Valitsus kehtestada nakkushaiguse tõrjeks vajalikke abinõusid siis, kui nakkushaiguste epideemilise leviku tõkestamiseks rakendatavate meetmete ja piirangute kohaldamisega kaasneb oluline mõju ühiskonnale või majandusele. Selleks peavad olema täidetud järgmised eeltingimused: tegemist on eriti ohtliku nakkushaiguse või uudse ohtliku nakkushaigusega, Vabariigi Valitsus on Terviseametilt saanud teabe ja soovitusel maskikohustuse kohta epidemioloogiliste, laboratoorsete ja kliiniliste andmete alusel, abinõu (kohustus või piirang) on viiruse leviku tõkestamiseks vältimatult vajalik ehk see peab olema proportsionaalne ja otstarbekas nõue, abinõu on ajutine ehk ajaliselt piiritletud ning see toob kaasa olulise ühiskondliku või majandusliku mõju.

Piirangud kehtestatakse, sest COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 levik on Eestis kiiresti tõusnud. Terviseameti peadirektori 10. novembri 2020. a käskkirjaga on Eestis koroonaviiruse laialdase leviku tõttu kehtestatud tervishoiualane hädaolukord. Terviseameti 22. novembri 2020. a andmete põhjal lisandus viimase ööpäevaga 349 positiivset testi, viimase 14 päeva haigestumus 100 000 elaniku kohta on 270,51. Võrdluseks, 14. oktoobril 2020. a oli sama näitaja 43,49, 12. septembril 2020. a 22,80 ja 1. augustil 2020. a 4,4. Haiglaravil on 22. novembri 2020. a seisuga 146 patsienti, juhitalval hingamisel on seitse patsienti.

Piirangu kehtestamise lähtekohaks on Terviseameti hinnang, mille kohaselt on koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatav COVID-19 haigus nakkushaigus, mis levib inimeselt inimesele piisknakkuse kaudu, peamiselt lähikontaktil nakkusohtliku inimesega, kellel on iseloomulikud sümptomid. See tähendab, et viirust on võimalik saada nakatunud inimesega lähikontaktis olles või saastunud pindade ning käte kaudu. Viirus levib kiiremini siseruumides ning riskirühmadel (sh vanemaealistel) on suurem risk haiguse raskekujuliseks kulgemiseks, tüsistusteks ning haiglaravi vajaduseks.

Vabariigi Valitsuse 19. augusti 2020. a korraldusega nr 282 „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud liikumisvabaduse ning avalike koosolekute pidamise ja avalike ürituste korraldamise piirangud“ on koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatava COVID-19 haiguse leviku ennetamiseks ja tõkestamiseks kehtestatud erinevad liikumisvabaduse piirangud juba pärast eriolukorra lõppemist 18. maist 2020. a. Piirangute kehtestamisel on arvestatud, et neid rakendades oleks inimestel võimalik suurel määral jätkata oma tavapärase eluga.

Käesoleva aasta septembri lõpus, kui koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatavasse COVID-19 haigusse nakatumine hakkas kiiresti kasvama, muutis Vabariigi Valitsus viiruse leviku tõkestamiseks varasemaid piiranguid ja vähendas alates 29. septembrist 2020. a avalikel koosolekutel ja avalikel üritustel osalejate ja spordivõistlustel siseruumides osalejate arvu 1500 osalejalt 750 osalejale.

Koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatava COVID-19 haiguse leviku jätkuva kiire kasvu tõttu kehtestas Vabariigi Valitsus alates 16. novembrist 2020. a lisapiirangud klientide viibimisele ja liikumisele kaupluses, kaubanduskeskuste üldkasutatavates ruumides, toitlustusettevõtte müügi- või teenindussaalides, meelelahutusteenuse osutamise kohas ning avalikel koosolekutel ja avalikel üritustel, kus on osalejatele ette nähtud statsionaarne istekoht, väljaspool eelnimetatud ala. Nimetatud kohtades nähti ette koos liikuvate ja viibivate inimeste piirarv, olenevalt kohast kas kuni kaks või kuni kümme inimest üheskoos, ning nende kohustus hoida teiste inimestega vähemalt kahemeetrist vahemaad. Samuti nähti ette uus piirang, mille kohaselt kliendid ei tohi toitlustusettevõtte müügi- või teenindussaalides ja meelelahutusteenuse osutamise kohas viibida ajavahemikus kella 00.00 kuni 06.00. Kõikide nimetatud piirangute kohaldamisel nähti ka ette juhud, kui piirangut ei kohaldata.

Lisaks on Vabariigi Valitsus alates 25. septembrist 2020. a avaliku korra tagamise huvides peatanud riigis tervikuna alkohoolse joogi jaemüügi õiguse müügikohas, kus on lubatud alkoholi jaemüük kohapeal tarbimiseks, ajavahemikus kella 00.00 kuni 10.00. Nimetatud piirang kehtib kuni 26. jaanuarini 2021. a.

Samuti on Vabariigi Valitsuse korralduste kohaselt SARS-CoV-2 põhjustatavasse COVID-19 haigusse haigestunud ning tema lähikontaktis kohustus püsida karantiinis ning välisriigist naasmisel kehtivad liikumisvabaduse piirangud.

Vaatamata eelnimetatud piirangute rakendamisele ei ole haigestumine koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatavasse COVID-19 haigusse peatanud, vaid haiguse levik on Terviseameti ja Vabariigi Valitsust nõustava teadusnõukoja andmete ja prognooside järgi endiselt laialdane ja kiire. Peale üksikisikute haigestumise on viiruse levik tuntavalt mõjutanud üldist tervishoiusüsteemi toimetulekut alates kriitiliselt väikseks muutunud koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatava COVID-19 haiguse jaoks mõeldud haiglakohtade arvust lõpetades plaanilise ravi kättesaadavusega. Viiruse laialdasel levikul on tuntav negatiivne mõju kogu ühiskonnale (tööturg, ettevõtlus, haridus, vaba eneseteostus jm).

Seetõttu on vältimatult vajalik, et Vabariigi Valitsus rakendaks koroonaviiruse SARS-CoV-2 tõkestamiseks uusi meetmeid. Neid peavad vajalikuks ka Vabariigi Valitsust nõustav teadusnõukoda ja Terviseamet.

Kehtestatavate piirangutega muutub üle Eesti kohustuslikuks maski kandmine või nina ja suu katmine avalikes siseruumides ning nn 2+2 reegli järgimine. Lisaks vähendatakse lubatud osalejate piirarvu avalikel

üritustel, sealhulgas kultuuriüritustel, meelelahutusteenuse pakkumisel, samuti avalikel usulistel teenistustel nii siseruumides kui ka õues.

Sellisel kujul tõkestab viiruse levikut kogumis nii inimestevaheliste kontaktide vähendamine ning distantsi hoidmine, käte pesemine, desinfitseerimine kui ka maski kandmise kohustus.

Harju ning Ida-Viru maakonnas siseruumides toimuvate kultuuritegevuste puhul, mille all peetakse silmas ka statsionaarsete istekohtadega toimumiskohti nagu teater, kino, kontserdi korraldamise koht, ka pühakodasid, samuti avalikel üritustel (sh konverentsid), avalikel koosolekutel ning meelelahutustegevuste pakkumisel (v.a laste mängutoad) hakkab kehtima 50% täituvuse piirang. Kõigi eelnimetatud statsionaarsete istekohtadega ruumide maksimaalseks osalejate arvuks kehtestatakse 400. Mittestatsionaarsete istekohtadega toimumiskohtades on maksimaalne osalejate arv 250. Õues toimuvatel üritustel võib edaspidi osaleda kuni 500 inimest.

Harju ja Ida-Viru maakonnas toimuvatele üritustele seatakse lisapiirangud, kuna viiruse levik neis maakondades on väga laialdane. Harju maakonna viimase 14 päeva nakatumisnäitaja 100 000 elaniku kohta on 340,64 ning Ida-Viru maakonna sama näitaja 569,79, mis on kõrgemaid nakatumisnäitajaid Eestis. Siinjuures tuleb silmas pidada, et nimetatud piirkondade näol on tegemist tiheasustuspriirkondadega, kus elab, töötab ja õpib suur hulk Eesti elanikkonnast ning kus on seeläbi ka võimalik nakkuse edasikandumine tõenäoline.

Seetõttu kehtestatakse Harju ja Ida-Viru maakonnas eelnimetatud statsionaarsete istekohtadega ruumides toimuvatele tegevustele üldise osalejate piirmäära vähendamisele lisaks ka 50% täituvuse piirang. Huvihariduse ja huvitegevuse, täiendkoolituse ja täiendõppe läbiviimisel hakkab kehtima rühmapiirang 10 inimest (sellele lisaks võib olla veel rühmaga koos treener või juhendaja). Nimetatud piirang huvihariduses ja huvitegevuses on vajalik, kuna Harju ning Ida-Viru maakonnas on tekkinud hulgaliselt eelnimetatud tegevustega seotud nakkuskoldeid nii noorte kui ka täiskasvanute, sealhulgas vanemaegade seas. 22. novembri 2020. a seisuga on huvihariduse ja huvitegevusega seotud aktiivseid tuvastatud koldeid Harju maakonnas 15 kollet ning orienteeruvalt 60 üksiknakatumise juhtu. Ida-Viru maakonnas on koldeid 10, 20–30 üksiknakatumise juhtu ning samuti mitu juhtumit, kus on nakatunud alla 5.

Uue abinõuna nähakse korraldusega ette maski kandmise või suu ja nina katmise kohustus kogu Eesti haldusterritooriumil avalikes siseruumides. Vabariigi Valitsus ei kehtestanud üleüldist maskikohustust juba 11. septembril 2020. a, kui maskid muudeti osaliselt kohustuslikuks üld- ja erihooldekodus. Arvestades viiruse levikut ja epidemioloogilisi soovitusi on vältimatult vajalik laiendada maski kandmise või suu ja nina katmise kohustust muudele eluvaldkondadele Vabariigi Valitsuse korralduses piiritletud ulatuses ja viisil. Maskina on käsitletavad nii isikukaitsevahendid, meditsiinilised maskid kui ka laiatarbe näokatted¹, nende puudumisel võib nõude täitmiseks piirduda suu ja nina samaaegse katmisega, kui katteks kasutatav materjal võimaldab inimesel käsi kasutamata seda vajaliku aja näokattena kasutada.

Maskikohustusel on oluline ühiskondlik mõju. Sobival viisil ja vajalikus ulatuses maski kandmist koroonaviiruse SARS-CoV-2 leviku tõkestamise lisameetmena toetavad ka viimastel kuudel tehtud teadusuuringud, mille kokkuvõtte on leitav Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse juhistest². Uuringute tegijad on järeldanud, et nina ja suu kaitsmine maskiga koos distantsi hoidmisega vähendab nakatumisvõimalust. Samuti on teadlased esile tõstnud ruumide ventileerimise olulisust³ üheks põhjuseks on see, et koroonaviirus võib levida ka juba hingamise käigus inimese hingamisteedest väljuvate aerosoolsete osakeste abil ja kinnises ruumis on viiruse leviku tõenäosus suurem. Maski kandmine, distantsi hoidmine, kätepesu, desinfitseerimine, ruumi täituvuse vähendamine ja kinnise ruumi hea ventilatsioon tagavad, et väiksem osa viiruseosakestest jõuab ruumis viibiva inimese hingamisteedesse ja inimene nakatub. Seega on oluline kasutada ühel ajal erinevaid meetmeid, et takistada viiruse levikut. Rahvusvahelise teaduskirjanduse, Eesti teadlaste ning Terviseameti hinnangul on ka palju neid, kes ei tea, et nad on viiruse kandjad⁴ (nii-öelda asümptomaatilised või minimaalsete sümptomitega nakatunud), seetõttu on mask vajalik ning asjakohane meede nakkuse leviku pidurdamiseks üldiselt. Seda lisaks ka seetõttu, et viiruse kandja võib olla nakkusohulik 1–2 päeva enne sümptomite teket. Kui inimesel ei ole veel sümptomid avaldunud või põeb ta haigust sümptomiteta, siis levitab ta viirust edasi enese teadmata, muu hulgas lihtsalt rääkides. Rääkides või lauldes võivad õhuvooluga kanduda suust süljepiisad, mis suurendab viiruse levikut rohkem kui lihtsalt hingamine. Maski kandmisel väheneb nakkuse leviku risk nii juhtudel, kus haigestunud isik kannab maski, aga ka juhtudel, kus terve inimene kannab maski, sest väheneb võimalik sisse hingatav viiruse kogus.

Maski kandmise kohustust või muud viiruse tõkestamiseks vajalikku abinõu, mida NETS-s otsesõnu nimetatud ei ole, võib Vabariigi Valitsus erandlikult kehtestada NETS § 28 lõigete 6, 5 ja 2 üldvolitusnormi alusel ja arvestades lõiget 8.

NETS § 28 lõike 2 sissejuhatav lauseosa sätestab: „Nakkushaiguste epideemilise leviku tõkestamiseks võib Terviseamet haldusaktiga muu hulgas:...“, millele järgneb näitlik loetelu juhtudest.

Sama paragrahvi lõige 5 annab Terviseametile pädevuse ja volituse eriti ohtliku nakkushaiguse leviku tõkestamiseks: „Eriti ohtliku nakkushaiguse leviku tõkestamiseks võib Terviseamet, kui see on vältimatult

vajalik, haldusaktiga lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud meetmetele ja piirangutele ajutiselt:..." (järgneb näitlik loetelu).

Sama paragrahvi lõige 6 annab eelnimetatud otsuste tegemise pädevuse ja volituse Vabariigi Valitsusele siis, kui nende meetmete ja piirangute kohaldamine toob kaasa olulise ühiskondliku või majandusliku mõju.

Sama paragrahvi lõike 8 alusel võib uudse ohtliku nakkushaiguse leviku tõkestamiseks rakendada muu hulgas nõudeid, meetmeid ja piiranguid, mis on seaduses või seaduse alusel ette nähtud eriti ohtliku nakkushaiguse leviku tõkestamiseks. Lisaks tuleneb sama paragrahvi lõikest 1 nõue, et teave põhineb epidemioloogilistel, laboratoorsetel ja kliinilistel andmetel. Samuti lisanduvad korraaitseaduse proportsionaalsuse ja otstarbekuse nõuded (mistahes kasulikuna tunduv lahendus, mis ei ole vältimatult vajalik või läheb kaugemale kui viiruse tõkestamiseks minimaalselt vajalik, on ebaproportsionaalne).

NETS-s sisalduva üldvolitusnormi alusel on Terviseametil ja Vabariigi Valitsusel võimalus lahendada probleeme olukordades, kus konkreetse kohustuse või piirangu sätestamine seaduses ei olnud seaduse vastuvõtmise ajal tuleviku määramatuse tõttu võimalik. Elus ei ole võimalik kõike ette näha, mistõttu ei ole ka võimalik tagada olukorda, kus kõik normid sisaldavad detailseid koosseise ja õigusjärelmeid (põhiseaduse kommentaarid). Üldklausli funktsioon on sätestada vajalik alus täitevvõimu tegutsemiseks ettenägematus olukorras. Selline üldine norm annab isiku õiguste piiramise alused ja tingimused seaduses otseselt reguleerimata olukordades, sest ette võivad tulla ohusituatsioonid, mille lahendamine võib eeldada õiguste piiramist (Tartu Halduskohtu 29. oktoobri 2014. a otsus haldusasjas nr 3-14-50928). Need on *de lege lata* olukorrad, kus tegeletakse nii-öelda seaduses nimetatud ohtude tõrjumisega põhiõigusi piirates. Kuna riik on kriisi ajal pandud keerulisse olukorda, millel võivad olla ettenägematud tagajärjed, on õigustatud üldklausli erandlik kasutamine põhiõiguste piiramiseks sellises olukorras. Vangistuseseaduses sisalduva üldklausli alusel kehtestati 2020. aasta kevadel COVID-19 tõrjeks erinevaid hädavajalikke piiranguid vanglates (Tartu Halduskohtu 27. märtsi 2020. a kohtumäärus haldusasjas nr 3-20-521; 9. aprilli 2020. a kohtumäärus haldusasjas nr 3-20-625; 16. aprilli 2020. a kohtumäärus kohtuasjas nr 3-20-682; 28. aprilli 2020. a kohtumäärus kohtuasjas nr 3-20-627).

NETS §-s 28 määratlemata mõiste on muu hulgas kõikehõlmav (v.a, kui on olemas seaduses nimetatud erinorm) ja annab nakkushaiguste tõrjet teostavatele asutustele võimalikult laia valiku sobivaid meetmeid. Üldklausel ei ole piirideta üldine volitus piirata õigusi ja vabadusi, vaid see on loodud konkreetse eesmärgi jaoks avatud üldklauslina, selleks, et pakkuda viiruse tõrjeks võimalikult laia valikut sobivatest kaitsemeetmetest.

Korraldusega kehtestatakse maski kandmise või nina ja suu katmise kohustus avalikes siseruumides ja ühissõidukis. Nimetatud kohustus ei laiene alla 12-aastastele lastele või juhul, kui maski kandmine ei ole tervislikel põhjustel, töö või tegevuse iseloomu tõttu või muid olulisi põhjuseid arvestades võimalik. Näiteks erivajaduse või puude tõttu. Korralduses on arvestatud nende inimesest tulenevate või tegevusalaga seonduvate vajalike erisustega, mil maski kandmine ei ole kohustuslik. Samal ajal kehtib distantsi hoidmise ja desinfitseerimise kohustus.

Lisameetmete kehtestamine on vajalik, kuna koroonaviiruse SARS-CoV-2 levik on Eestis viimastel nädalatel märgatavalt tõusnud, haiglasse jõuab ravile järjest enam patsiente ning suurenenud on ka surmade arv. 22. novembri 2020. a seisuga on haiglaravil 146 patsienti, juhitaval hingamisel on seitse patsienti. Viiruse leviku tõkestamiseks lisameetmete kehtestamata jätmisega võib suurde ohtu sattuda meditsiinisisüsteemi toimepidevus ning peale plaanilise ravi ümberkorraldamise tuleb seda ulatuslikult piirama hakata. Viimast toetavad ka Vabariigi Valitsust nõustava teadusnõukoja ning Terviseameti hinnangud. Korraldus kehtestatakse kõikide isikute, sealhulgas riskirühma kuuluvate kroonilisi haigusi põdevate isikute, nõrgema immuunsüsteemiga isikute ja vanemaealiste isikute tervise paremaks kaitseks ning tervishoiuteenuse kättesaadavuse tagamiseks kõigile Eesti elanikele.

Vabariigi Valitsus on lisapiirangute kehtestamist, sealhulgas maski kandmise kohustuse panemist põhjalikult kaalunud ja rakendanud enne kohustuse kehtestamist isikuid vähemkoormavaid meetmeid. Riik peab tagama vastavalt põhiseaduse §-dele 16 ja 28 isikute elu ja tervise kaitse, kuid oluline roll on ka isikutel endil – seista hea nii oma perekonna, töökoha ja ühiskonna nõrgemate rühmade kui ka rahva tervise eest tervikuna.

Vabariigi Valitsus kutsus enne piirangu kehtestamist avalikkust üles maske vabatahtlikult kandma. Vabariigi Valitsus otsustas 29. septembril 2020. a üleriigilises kommunikatsioonis avalikkusele põhisoõnumitena teada anda, et olukord muutub koroonaviiruse SARS-CoV-2 põhjustatava COVID-19 haiguse tõttu keerulisemaks, rahvarohketes siseruumides ja ühissõidukites tasub kanda maski ja kui on nakatumise kahtlus, tuleb püsida kodus ja helistada oma perearstile, kes saab saata testima.

COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse SARS-CoV-2 leviku kiire kasvu tõttu oktoobris ja novembris otsustas Vabariigi Valitsus 12. novembril 2020. a üleriigilises kommunikatsioonis avalikkusele teada anda, et ühissõidukis, kaubandusettevõtte teenindussaalil ja üldkasutatavas ruumis ning konverentsil, kontserdil, teatris ja kinos on soovitatav kanda maski. Erandiks on isikud, kellele on maski kandmine meditsiiniliselt vastunäidustatud, alla 12-aastased lapsed ja teised põhjendatud olukorrad (nt puuduvad ühissõidukis teised sõitjad). Selle nõude täitmist tuleb jälgida ka vedajal, kaubandusettevõtjal või konverentsi, kontserdi, teatrietenduse ja kinoseansi korraldajal. Samuti otsustati, et vedajatel tuleb korraldada teavitust maskikandmise kohta ühissõidukis, soovituslik üleskutse „Hea sõitja, pane mask ette“. Samuti rõhutas Vabariigi Valitsus, et enne riskirühma kuuluva inimesega kohtumist tuleb veenduda enda nakkusohutuses ning tagada tema külastamisel ohutus: kanda maski, hoida distantsi ning puhastada käsi ja pindasid. Terviseametiga koostöös algatati laiaulatuslik kampaania massiteabevahendites ja avalikus ruumis üleskutsega kanda maski. Samuti

nähti ette vajadus hoolekande pakkujatel tagada turvaline ning nakkusohutu kontaktne ja mittekontaktne suhtlus hoolekandeteenuse saajatele.

Terviseameti hinnangu kohaselt on inimesed soovitude tulemusel avalikes kohtades hakanud senisest rohkem maske kandma. Samuti on paljud avalike ürituste korraldajad, kauplused ja teenuse osutajad kehtestanud maski kandmise nõude nii oma töötajatele kui ka klientidele. Erinevate viiruse leviku tõkestamise meetmete tulemuslikkuse suurendamiseks on oluline, et inimesed kannaks veelgi enam maske.

Kuna nakatumise tase Eestis püsib kõrge ning on oht, et lisapiiranguteta levib viirus laialdaselt üle Eesti, on Vabariigi Valitsuse korralduse täiendamine uute piirangutega vältimatult vajalik. Ilma lisapiiranguteta on ohus ka riigi tervishoiusüsteemi toimepidevus, sealhulgas on hädaolukorra tõttu tekkinud vajadus vähendada tavapärase ambulatoorse arstiabi osutamist. Ohus on ka muude valdkondade normaalne toimetulek ja avalike teenuste kättesaadavus, nt hariduse kättesaadavus ja õppimine (õpetajate ja õpilaste haigestumine), turvalisus (politseiametnike jt ametnike haigestumine), ühistransport, teenindussektor jm. Piirangud kehtestatakse viiruse leviku tõkestamiseks ning neid leevendatakse, kui olukord seda võimaldab. Piirangute eesmärk on hoida Eesti elu võimalikult avatuna. Seetõttu ei kehtestata korraldusega ühtegi absoluutset piirangut ega suleta täielikult ühtegi asutust, vaid seatakse tingimused, mille täitmisel on ka edaspidi võimalik avalikke üritusi korraldada ja nendel osaleda, samuti võimaldavad piirangud pakkuda ja saada huviharidust ning korraldada huvitegevust. Rakendatavate meetmete asjakohasust hinnatakse iga kahe nädala järel nende kehtestamisest alates.

Korralduses kehtestatud nõuete üle teeb nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 44 lõike 1 alusel järelevalvet Terviseamet.

Viiruse leviku tõkestamise meetme nõuetekohaselt täitmata jätmisel rakendatakse korralduse § 28 lõikes 2 või 3 nimetatud haldussunnivahendeid. Sunniraha maksimaalne suurus on 9600 eurot. Sunniraha, mille eesmärk on kohustada korralduses kehtestatud nõudeid, meetmeid ja piiranguid järgima ning tõkestada viiruse levikut, võib määrata korduvalt.

Korraldust saab vaidlustada, esitades haldusmenetluse seaduses ette nähtud korras Vabariigi Valitsusele vaide 30 päeva jooksul arvates päevast, millal korraldusest teada saadi või oleks pidanud teada saama. Samuti saab korraldust vaidlustada, esitades halduskohtule kaebuse halduskohtumenetluse seadustikus ette nähtud korras 30 päeva jooksul arvates korralduse teatavaks tegemisest.

Korralduse seletuskirjaga on võimalik tutvuda veebilehel kriis.ee.

¹https://www.ttja.ee/sites/default/files/content-editors/juhend_isikukaitsevahendite_ja_laiatarbe_naokatete_turustamisele_1.pdf

²<https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/covid-19-guidelines-non-pharmaceutical-interventions-september-2020.pdf>

³<https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Heating-ventilation-air-conditioning-systems-in-the-context-of-COVID-19-first-update.pdf>

⁴<https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/latest-evidence/transmission>

Jüri Ratas
Peaminister

Taimar Peterkop
Riigisekretär